

2023 06/07

ZIŅNESIS

LATVIJAS
NACIONĀLAIS
VĒSTURES
MUZEJS

VASARA UN VAINAGOŠANĀS

3
Veltījums Dziesmu
svētku gadadienai:
izstāde "Vainagošanās"
un piedāvājums
svētku nedēļā Brīvības
bulvārī 32

4
Jūlija pasākumu
plāns: izstādes
"Kamēr vēl laiks"
otrā vasara pilsētā,
Garās otrdienas,
Senioru diena u. c.

5–6
Sākušies dizaina metu
konkursi ekspozīcijām
un izstādēm,
gatavojoties atgriezties
Rīgas pilī. Piešķirts
finansējums vairākiem
projektiem

8
Kādi bijuši
muzeja 10 gadi
pēc ugunsgrēka?

13
Arheologi rok
Svētciemā

14
Muzeja ļaudis saņem
atziņību dažādās jomās
un fiksē vēsturiskus
notikumus

17–19
Maija un jūnija
notikumu īsā hronika

LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS

Pastāvīgā ekspozīcija
Latvijas senvēsture

Livonija

Latvijas teritorija
un iedzīvotāji 16.–18. gs.

Kurzemes un Zemgales
hercogiste 16.–18. gs.

Muiža un muižniecība
17.–19. gs.

Zemnieku tradicionālais
dzīvesveids 19. gs.

Dzīvesvide un ikdiena
19. gs. un 20. gs.
sākumā: bīdermeiera
un jūgendstila interjeri

Tehniskā modernizācija
19. gs. un 20. gs. sākumā

Latvieši 19. gs. otrajā
pusē un 20. gs. sākumā:
nacionālā pašapziņa,
kultūra un sabiedriskā dzīve

Latvijas Republika.
1918–1940

Art Deco interjers Latvijā
20. gs. 30. gados

Latvijas Republikas
okupācija un pievienošana
PSRS. 1940–1941

Totalitāro okupācijas režīmu
represijas pret Latvijas
iedzīvotājiem. 1940–1953

Padomju vara Latvijā:
ideoloģija, pārvalde un
saimniecība. 1944–1989

Ikdienas dzīve Padomju
Latvijā. 20. gs. 60. gadu
dzīvokļa interjers

Latvieši svešumā.
1944–1990

Latvijas Republikas
valstiskās neatkarības
atjaunošana

Pastāvīgās izstāde
"Nauda Latvijā"

"Latvijas valsts dibināšana
un dibinātāji"

Izstādes
"Satversme 100+"
no 08.11.2022.

"Vainagošanās.
Arheoloģiskie, etnogrāfiskie
un mūsdienīgie vainagi
Latvijas kultūrā"
20.06.–20.12.2023.

"Krāsainā Latvija"
Latvijas vēsture unikālos
krāsu uzņēmumos
līdz 2023. gada
31. decembrim

Ceļojošās izstādes
"Kūlainis, pērstainis,
delnainis..."
Sabiles mākslas, kultūras un
tūrisma informācijas centrā
17.06.–27.08.

"Kamēr vēl laiks.
Fotoetnogrāfijas sākums
Latvijā"
Esplanādē (Elizabetes ielas
pusē)
27.06.–20.08.

DAUDERU NODAĻA

Pastāvīgā ekspozīcija
Bingneru villas kungu istaba

Kārļa Ulmaņa darba kabinets

Dauderu nama liktenis
padomju periodā un tapšana
par muzeju

Savrupnama neredzamā
puse – virtuve

Kolekcionāra kabinets

Līdzņemtais mantojums.
Latvijas apliecināšana trimdā

Pastāvīgā izstāde
Gaida Graudiņa kolekcija
Interjera un sudraba
priekšmeti no Gaida
Graudiņa kolekcijas

Izstāde
Marijas Matvejevas
gleznu izstāde
"Krāsu dziļums, sajūtu
maigums"
01.07.–13.08.

TAUTAS FRONTES MUZEJA NODAĻA

Pastāvīgā ekspozīcija
Atmoda–LTF–
neatkarība

Parlamentārā revolūcija

i
LNVM ekspozīcija
un izstādes Brīvības
bulvārī 32
POTCPSS
10.00–17.00

LNVM krājums un speciālisti
Muzeju krātuvē
Pulka ielā 8 pieejami,
iepriekš vienojoties
pa tālr. 67223004

LNVM Dauderu nodaļa
Zāģeru ielā 7
POTCPSS
10.00–17.00

LNVM Tautas frontes
muzeja nodaļa
Vecpilsētas ielā 13/15
POTCPSS
10.00–17.00

Apmeklē muzeju arī attālināti – virtuālo resursu vietnē

eMuzejs

Pievieno savu stāstu
Gadsimta stāstiem

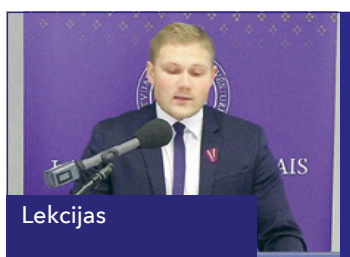
Galerijas un virtuālās
izstādes

Video un audio

Interaktīvās kartes

Lekcijas

Pētījumi un izdevumi

Skolām un ģimenēm

Pievieno savu fotogrāfiju
Gadsimta albumam

^> Foto no izstādes atklāšanas: Landa Lagzdīņa

∨ Īpaši izstādei tika pasūtītas populārās konfektes "Gotiņa" ar "Vainagošanās" simboliku

VAINAGI SPĪGUĻO IZSTĀDĒ

19. jūnijā ar ziediem, dzeju un gandarījumu par darbu vairāku gadu garumā tika atklāta izstāde "Vainagošanās. Arheoloģiskie, etnogrāfiskie un laikmetīgie vainagi Latvijas kultūrā", ko LNVM veidojis kopā ar Latvijas Mākslas akadēmiju.

Ceļavārdus izstādei sacīja LNVM direktors Arnis Rādiņš, izstādes koncepcijas autores Inita Heinola, Irita Žeiere un Astra Spalvēna (LNVM), Elīna Čībiete (LMA), dzeju un pārdomas pauda izstādē iesaistītie dzejnieki Ilmārs Šlāpins, Andris Kalnozols, Ivars Šteinbergs, Krišjānis Zeļģis un Eduards Aivars. Pasākuma noslēgumā stāstniece un zaļu sieva Līga Reitere ar vitālu stāstījumu par tuvojošos Jāņu vainagiem iesaistīja vainagu pīšanas smalkumos ikvienu, kurš to vēlējas.

Vainagam vai kronim ir bijis ne tikai daudzveidīgs pielietojums, bet arī dziļi simboliska nozīme. Simboliskās ietilpības dēļ vainags sastopams mītos, rituālos un mākslā. Reiz bijis vīrieša varas un statusa atribūts, vainags laika ritumā pārtapis par sievietes galvasrotu, jaunavas goda un nevainības simbolu, un tā nozīme joprojām mainās. Tā dažādie veidi un vizuālais izskats atspoguļo atspoguļo arī konkrētā laikmeta cilvēku izpratni par skaitumu un tradīcijas, kas mainījās un attīstījās. Vainagu greznums un rūpība, ar kādu tie darināti, liecina par to īpašo nozīmi kultūrā.

Izstāde ir veltījums Dziesmu svētku 150. gadadienai un tematiski sasaucas arī ar šo Latvijas kultūras tradīciju. Kopumā tiek izstādīti gandrīz 200 vainagi: vēsturiskie no muzeja kolekcijas un vairāk nekā 20 Latvijas Mākslas akadēmijas studentu laikmetīgie darinājumi. Literāru dimensiju izstādei piešķir piecu dažādu paaudžu dzejnieku īpaši izstādei radītie dzejas darbi. ●

^ Skats no izstādes. Foto: Landa Lagzdīņa

^ LNVM piedāvājuma Dziesmu svētku laikā afiša. Māksliniece Dita Pence

STARP DZIESMĀM UN DEJĀM

XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku laikā no 30. jūnija līdz 9. jūlijam Latvijas Nacionālais vēstures muzejs sagatavojis īpašu piedāvājumu gan svētku dalībniekiem, gan viesiem.

Nule atvērta muzeja izstāde "Vainagošanās" par arheoloģiskajiem, etnogrāfiskajiem un laikmetīgajiem vainagiem Latvijas kultūrā piedāvā izsekot vainaga darināšanas veidiem un pielietojumam vēstures gaitā, iepazīties ar galvasrotu restaurācijas procesu un novērtēt laikmetīgo vainagu tematisko daudzveidību. Svētku nedēļā šajā un citās muzeja izstādēs tika rīkotas ekskursijas – ņemot vērā dejotāju un dziedātāju blīvo grafiku, tās notika dažādos laikos: 4. jūlijā izstādē "Vainagošanās" 17.30, 6. jūlijā izstādē "Satversme 100+" 12.00 un 7.07. ārtelpas izstādē "Kamēr vēl laiks" 12.00. Turklāt šajā laikā ieeja muzejā un tā pasākumos svētku dalībniekiem bija bez maksas. ●

^ Senioru diena Brīvības bulvārī 32. Foto: LNVM

JŪLIJS BRĪVĪBAS BULVĀRA KALENDĀRĀ

Jūnija beigās un jūlijā LNVM ekspozīcijas un izstāžu namā Brīvības bulvārī 32 īpaša uzmanība tiks veltīta Dziesmu svētku norisēm un svētkiem par godu atklātajai izstādei "Vainagošanās" (vairāk lasiet Ziņneša 3. lpp.), notiks arī regulārie pasākumi.

^ Skats izstādē "Krāsainā Latvija"

No 27. jūnija līdz 8. augustam Esplanādē pie pieminekļa Oskaram Kalpakam (Elizabetes ielas pusē) var skatīt kopš pagājušās vasaras daudzu iecienīto ceļojošo stendu izstādi "Kamēr vēl laiks. Fotoetnogrāfijas sākums Latvijā". 27. jūnijā 17.30 izstādē notika ekskursija tās veidotāju vadībā.

5. jūlijā – Senioru dienā – muzejs, tā ekspozīcija, izstādes un pasākumi pieejami bez maksas, uzrādot pensionāra apliecību. Aktīvajiem un ieinteresētajiem senioriem visu dienu piedāvājam apskatīt Latvijas vēstures ekspozīciju, izstādes "Satversme 100+", "Vainagošanās. Arheoloģiskie, etnogrāfiskie un laikmetīgie vainagi Latvijas kultūrā", "Latvijas

^ Skati LNVM izstādēs "Kamēr vēl laiks", "Satversme 100+" un bērnu nodarbību telpā. Foto: LNVM

valsts dibināšana un dibinātāji", "Nauda Latvijā" un "Krāsainā Latvija", bet 12.00 aicinājam doties ekskursijā izstādē "Vainagošanās".

29. jūlijā risināsies ikmēneša Bez maksas diena, kad muzeja durvis visu dienu no 10.00 līdz 17.00 ir atvērtas bez ieejas maksas gluži visiem interesentiem un apskatei atvērta ekspozīcija un jau minētās izstādes.

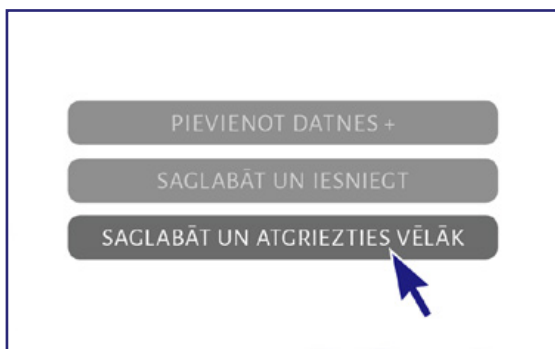
Savukārt 4., 11., 18. un 25. jūlijā (kā arī pārējās vasaras mēnešu otrdienās) ir spēkā vasaras darba laiks: muzejs atvērts no 11.00 līdz 19.00, ļaujot to apmeklēt gan pēc darba, gan atpūtas, un mierīgos apstākļos domāt par vēsturi un sevi tajā. ●

^ Brunči. Rīgas apriņķis, Lielvārdes pagasts. 19. gs. beigas. LNVM krājums

> Brunči. Latvija. 19. gs. beigas. LNVM krājums

< Melnraksta saglabāšanas funkcija platformā Gadsimta stāsti. Ekrānsāviņš

UZLABOS GADSIMTA STĀSTU FUNKCIONALITĀTI

Kopš 2022. gada eMuzejā darbojas muzeja digitālā platforma Gadsimta stāsti, kas rosina sabiedrību dokumentēt liecības par pēdējo 2–3 paaudžu ikdienas dzīvi Latvijā, kā arī atgādina par nesenās pagātnes mantojuma dokumentēšanas nozīmi. Platformas funkcijas tiek pastāvīgi pilnveidotas, jaunākie uzlabojumi gaidāmi vasaras sākumā.

Kopš jūnija vidus vietnes funkcionalitāte ir papildināta ar iespēju saglabāt anketas melnrakstu. Ja lietotājs vēlas atbildes apdomāt, labot un papildināt, anketas beigās jānospiež poga “Saglabāt un atgriezties vēlāk”. Saglabātās, bet vēl neiesniegtās anketas būs iespējams atrast lapas augšdaļā, izvēloties sadaļu “Ienākt”. Pieklūt anketu melnrakstiem būs iespējams, izmantojot savu lietotāja kontu ar epastu un paroli. ●

^ Vēdzirnaviņu pirkšana Jelgavas Tīrgus laukumā. 1930.–40. gadu mija. Fotogrāfs Valdemārs Ģinters. Diapozitīvs. LNVM krājums

VKKF PIEŠĶĪRIS ATBALSTU LNVM PROJEKTIEM

Maija beigās noslēdzās Valsts kultūrkapitāla fonda projektu konkursa 2. kārtā, un tās rezultāti bija labvēlīgi arī Latvijas Nacionālajam vēstures muzejam: atbalstu saņēma divi muzeja iesniegtie projekti.

LNVM ir iecerējis sagatavot publicēšanai izdevumu “Brunči Latvijā 19. gs. – 20. gs. sākumā” – muzeja krājuma glabātājas Unas Dževečkas pētījumu par brunču darināšanas tradīciju un katalogu ar attēliem un informāciju par muzejā saglabātajiem Latvijas kultūrvēsturisko novadu tradicionālā apģērba brunčiem. Grāmatas kodolu veidos LNVM glabāto 550 tradicionālā apģērba brunču analīze – krājuma priekšmetu attēli un to detalizēti tehniskie apraksti. Nozīmīga novitāte tradicionālā apģērba pētniecībā Latvijā ir grāmatai sagatavotais Unas Dževečkas pētījums, kas veikts, detalizēti un sistemātiski analizējot LNVM un citos Latvijas muzejos glabātās tradicionālā apģērba kolekcijas. VKKF konkursā tika atbalstīta grāmatas druka, piešķirot finansējumu 10 610 eiro apjomā.

Otrs izdevums, ko LNVM plāno izdot sadarbībā ar vairākiem citiem muzejiem, arhīviem un privātkolekcionāriem, ir kultūrvēsturiska fotogrāmata “Krāsainā Latvija” – turpinājums tāda paša nosaukuma LNVM izstādei. Grāmatā pirmoreiz tiks sistemātiski apkopots un sabiedrībai darīts pieejams unikāls vēstures avotu materiāls – pāri par 250 agrīno krāsu fotogrāfiju, kas uzņemtas Latvijā, no krāsu fototehnikas pirmsākumiem 1907. gadā līdz 1945. gadam, kas reizē ar atkārtoto padomju okupāciju iezīmēja būtisku lūzumu arī krāsu fotogrāfijas attīstībā. Kā pirmajai publikācijai šajā jomā grāmatai būs izziņas vērtība gan fotovēstures, gan Latvijas kultūrvēstures izpētē. Grāmatas “Krāsainā Latvija” sastādītāji ir LNVM speciālisti Gunita Baumanne un Imants Čirulis. VKKF apstiprinājis 5000 eiro līdzfinansējumu grāmatas satura un drukas maketa izstrādei. ●

< ^ Rekonstrukcijas darbu gaitā Rīgas pili. Foto: Jānis Puķītis

> Rīgas pils remtera griestu zīmējumi. Foto: LNVM

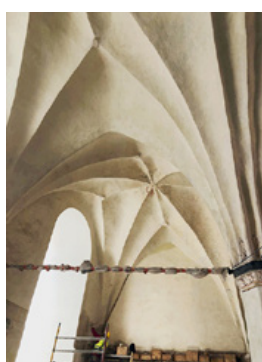
SĀKUŠIES METU KONKURSI EKSPOZĪCIJĀM PILĪ

Garais un sarežģītais LNVM Rīgas pils ekspozīciju izstrādes ceļš tuvojas būtiskam un ar nepacietību gaidītam pagriezianam – ekspozīciju satura un dizaina ideju satikšanās brīdim. Lai atlasītu ekspozīciju saturam un pils telpām atbilstošāko, funkcionālāko un arī radošāko dizaina ideju, tam izsludināti metu konkursi – katrai ekspozīcijai savs.

Maija beigās tika izsludināts metu konkurss Rīgas pils velvētajā pagrabā plānotajai ekspozīcijai “Livonijas pils”, ar iespēju pieteikties līdz 10. jūlijam. Jūnija sākumā dizaineru uzmanībai tika nodots konkurss Rīgas pils atklāšanas izstādes “Straumējot laiku” dizaina un tehniskā projekta izstrādei (pieteikšanās termiņš – 10. augusts). Jūnija beigās kārtā pienāca arī 2. stāvā plānotajām izstādēm “Sakrālā māksla” (pils kapelā) un “Rīgas pils vēsture”, ar metu iesniegšanas termiņu augusta beigās.

Konkursi norisināsies vienā kārtā, un tajos piedalīties tiek aicināts plašs pretendentu loks – pēc iespējas atvieglotas gan formālās prasības, gan arī apjomīgais un resursu ietilpīgais ekspozīciju iekārtošanas darbs nodalīts no ekspozīciju projektēšanas un autoruzraudzības. Nolikumā paredzētajā kārtībā sagatavotos dizaina piedāvājumus vērtēs žūrija, kurā iekļauti gan LNVM speciālisti, gan nozares kolēģi no citiem muzejiem, gan dizaina un arhitektūras jomas pārstāvji. Katra metu konkursa balvu fonds ir 6000 EUR.

Plašāka informācija par konkursu norisi un konkursu nolikumiem lasāms publisko iepirkumu sistēmā eis.gov.lv. Šogad plānots atlasīt arī pretendentu LNVM jaunā zīmola grafiskās identitātes izstrādei. Visu jauno ekspozīciju projektēšana norisināsies šogad un 2024. gada pirmajā pusē, bet lielākā daļa jauno ekspozīciju izbūves darbu sāksies 2025. gada sākumā. ●

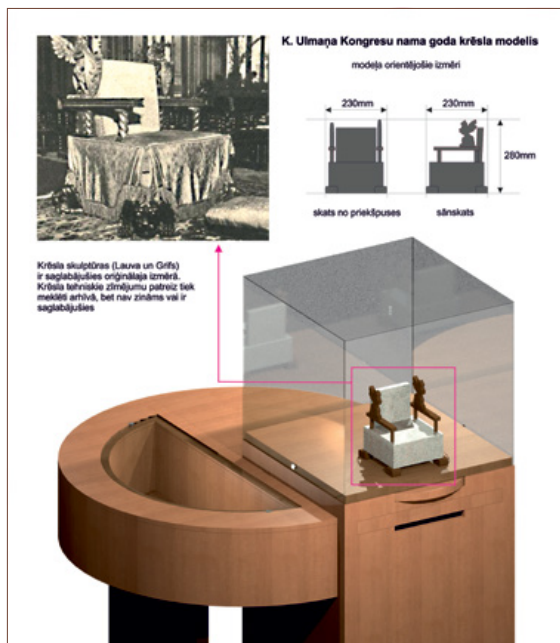

^ Rīgas pils remteris rekonstrukcijas laikā. Foto: LNVM

ATDZIMST PILS REMTERIS

Jūnija sākumā Rīgas pils rekonstrukcijas darbu uzraugs – VAS “Valsts nekustamie īpašumi” – ziņoja par nākamo veikto soli pils rekonstrukcijā – remtera starpstāvu pārseguma demontāžu, atgūstot telpas vēsturisko apjomu.

Mestra remtera viduslaiku telpiskais apjoms arī daļēji atgūts pils rekonstrukcijas un restaurācijas projekta ietvaros (izņemts 18. gadsimtā iebūvētais starpstāvu pārsegums, demontētas starpsienas). Atšķirībā no kapelas remteris nav apskatāms pilnā vēsturiskajā telpiskajā apjomā – pēdējā, rietumu traveja paliks sadalīta divos stāvos, bet viena no velves balstošajām kolonnām palikusi iebūvēta starpsienā, izveidojot atsegumu tās apskatei. Tāpat remterī saglabātas 19. gadsimta koka kāpnes uz 3. stāvu un ziemeļu sienā arī vairākas vēlāk veidotas logu un durvju ailes. Neskatoties uz to, remteris ir unikāla, autentiska un iespaidīga pils telpa, kas reprezentē viduslaiku un agro jauno laiku būves vērienu. Gaišo sienu un griestu apdari papildina atsevišķās vietās iezīmētas vēlāko pārbūvju un telpu dalījuma pēdas. Unikāls apdares elements ir brīvrokas zīmējumi uz remtera kolonnu kapitēļiem, velvju slēgākmeņiem, pie velvju ielaidumiem sienās. Polihromajos zīmējumos attēloti florāli motīvi, dekoratīvi augļu grozi. ●

^ Izstādes afiša. Mākslinieks Ģirts Boronovskis

> Māksliniece Marija Matvejeva

< Kārļa Ulmaņa goda krēsla modelis. Vitrīnas makets

ULMAŅA GODA KRĒSLA MODELIS

Patlaban LNVM Dauderu nodaļā notiek aktīvi darbi otrā stāva ekspozīcijas atjaunošanai. Ekspozīcija būs veltīta kultūrvēsturiskā mantojuma liktenim 20. gadsimtā, kas karu un polisko varu maiņas brīžos Latvijā bija pakļauts iznīcībai. Ekspozīcijas vitrīnā būs arī jaunāko tehnoloģiju radīts priekšmets.

Ikviena vara ar dažādām metodēm centās dzēst iepriekšējo laikmetu liecības, tādēļ līdz mūsdienām saglabātais kultūras mantojums vēsta ne tikai par tā sākotnējo izcelsmi, bet arī par tā izdzīvošanu 20. gadsimta griežos. Vienā no atjaunotās ekspozīcijas vitrīnām būs apskatāms arī Valsts un Ministru prezidentam Kārlim Ulmanim īpaši veidots goda krēsla modelis. Krēsla oriģināls tika izgatavots pēc arhitekta Jāņa Rutmaņa meta 1937. gadā Kongresa nama (Lielās Ģildes) zālei, tā greznā sēdekļa roku balstus rotāja lauvas un grifa figūras, kas turēja vairogus ar tirdzniecības un rūpniecības emblēmām. Pēc padomju okupācijas šādas mēbeles iznīcināja vai arī noņēma varai nevēlamo simboliku. Šāds liktenis, visticamāk, piemeklēja arī Kongresa nama Vadoņa krēslu. Līdz mūsdienām LNVM krājumā saglabājušies tikai atsevišķi krēsla dekoratīvie elementi.

Lai izgatavotu šī goda krēsla modeli, tika veikta muzeja krājumā saglabāto tā dekoratīvo elementu 3D skenēšana un fotogrametrija. Modelis tiks veidots attiecībā 1 : 20, būs smalki detalizēts, atainojot materiāla faktūru. ●

^ Kārļa Ulmaņa goda krēsla oriģinālo figūru 3D skenēšana maketa izgatavošanai. Foto: Toms Ķikuts

"KRĀSU DZIĻUMS, SAJŪTU MAIGUMS" DAUDEROS

No 1. jūlija Dauderu nodaļā būs apskatāma Marijas Matvejevas gleznu izstāde "Krāsu dziļums, sajūtu maigums". Arī šī izstāde, kas iekārtota nama Lielajā salonā, tematiski pieskaņota "Dauderu" namam un skar tēmu par gleznu vietu un lomu ēku telpās un interjeros.

Marijas Matvejevas darbu izstāde ļaus apmeklētājiem aizdomāties par to, kā glezna rada noskaņu telpā, kā māksla izveido telpas sajūtu. Izstādē apskatāmi pēdējos gados tapušie mākslinieces lielformāta darbi, kas īpaši saspēļojas ar greznā "Dauderu" nama Lielo salonu, tā dekoratīvajiem augstajiem griestiem, vēsturisko parketu un baltā marmora kamīnu. Izstādes darbi akcentē greznā savrupnoma raksturu un atklāta tipa interjeru.

Jau no agras bērnības Marijai Matvejevai ir bijusi aizrautīga interese zīmēt un gleznot, kas turpinājusies un pilnveidojusies mērķtiecīgā mācību procesā Ulbrokas Mūzikas un mākslas skolā, Rīgas Dizaina un mākslas vidusskolas Modes dizaina nodaļā, Latvijas Kristīgās akadēmijas Ikonogrāfijas nodaļā, kā arī Latvijas Universitātes Vizuālās mākslas pedagoģijas studijās. Māksliniece pārvalda pastēļu zīmējuma, akvareļa un temperas tehnikas, bet visvairāk darbojas eļļas glezniecības tehnikā. Piedalās izstādēs gan Latvijā, gan ārvalstīs.

1. jūlijā plkst. 14.00 notika autores vadīta meistarklase "Botāniskā ilustrācija ar akvareli "Dauderu" dārzā". Savukārt izstādes svinīga atklāšana risināsies 22. jūlijā plkst. 14.00. Izstāde skatāma līdz 13. augustam. ●

10 GADIPĒC UGUNSGRĒKA PILĪ

2023. gada 20. jūnijā apritēja 10 gadi kopš ugunsgrēka Rīgas pilī. Tas, lai gan atstāja neskartu LNVM unikālo vairāk nekā 1 000 000 lielo kultūras liecību krātuvi, bija iemesls tam, ka muzejs bija spiests atstāt vēsturisko mājvietu, kurā bija darbojies kopš 1920. gada. Kā šis notikums ietekmēja muzeja darbu?

LNVM laiks kopš 2013. gada ugunsnelaimes bija izaicinājumiem pilns: mainījās visas darbības jomas – krājuma glabāšana, pētniecība, ekspozīciju un izstāžu veidošana, izglītojošais darbs un komunikācija.

Nepilna gada laikā izstādēm un pamatekspozīcijai vajadzīgās pagaidu telpas iekārtoja Brīvības bulvārī 32, savukārt unikālo muzeja krājumu vispirms pārveda uz ēku Lāčplēša ielā 106/108, bet 2019. gadā – uz jaunuzcelto Muzeju krātuvi Pulka ielā 8. LNVM speciālisti turpināja pētniecisko darbu, lai sagatavotu un izdotu kopumā 22 grāmatas – monogrāfijas, rakstu krājumus un dažādus populārzinātniskus izdevumus, gandrīz katru gadu rīkota viena vai vairākas konferences par Latvijas vēstures tēmām.

Neskatoties uz to, ka 10 gadus muzejs atradies ekspozīcijām maz piemērotās un īslaicīgi pielāgotās telpās Brīvības bulvārī 32, šajā laikā sekmīgi īstenotas daudzas nozīmīgas un atzinīgi vērtētas izstādes, un LNVM šajā adresē kopumā apmeklējuši ap 180 000 interesentu. Izveidotas 15 tematiskas

izstādes: “Ceļā uz latviešu tautu”, “Versija – latvieši: 1896. gada Latviešu etnogrāfiskā izstāde”, “Daugavai būt”, “11 varoņstāsti. Lāčplēša Kara ordenis, tā kavalieri un Lāčplēša diena”, “Airis, Mozus un radio. Koks Latvijas vēsturē”, “Vainagošanās. Arheoloģiskie, etnogrāfiskie un laikmetīgie vainagi Latvijas vēsturē” u. c. Muzeja speciālistu veidotās 9 mobilās izstādes kopumā eksponētas 233 reizes gan skolās, gan kultūras institūcijās un uzņēmumos visā Latvijā. Kopš 2014. gada rudens Latvijas vēsturi muzejā klātienē izzinājušas ap 3050 skolēnu grupas, 350 grupas – attālināti. Muzejs arī rīko regulāras Senioru dienas, nodarbes ģimenēm ar bērniem, plaši pieejamus tematiskus pasākumus vēstures interesentiem. Daļēji iekšējās nepieciešamības dēļ, daļēji – apstākļu (Covid-19 pandēmijas) ietekmē saziņā ar apmeklētājiem aizsākti jauni formāti: attālinātās ekskursijas, teatrāli uzvedumi, izbraukuma lekcijas u. c.

Strauji attīstīta muzeja komunikācija digitālajā vidē. Muzejs ir īpaši aktīvs sociālajā medijā *Facebook*, bez tam ir izveidotas sabiedrības iesaistes platformas *Gadsimta albums* un *Gadsimta stāsti*, bet ietilpīgajā muzeja digitālo resursu vietnē *eMuzejs* plašais muzeja krājums un pētnieku veikums apkopots vienuviet, tā padarot to pieejamu visā pasaulē.

“Šie desmit gadi bijuši arī sava veida sagatavošanās periods pārejai no tā muzeja, kāds tas veidojās kopš valsts dibināšanas, pastāvēja cauri okupācijām un atjaunotajā Latvijā, uz daudz augstāku kvalitāti. Ievērojot pēctecību, paņemot noderīgo no pagātnes pieredzes, pirmais solis tika sperts, uzsākot darbu jaunajā Muzeju krātuvē, kam tagad sekos nākamais – atgriešanās Rīgas pilī,” laiku pēc ugunsgrēka rezumē LNVM direktors Arnis Rādiņš. ●

△ Skats uz Rīgas pili.
2013. gada 20. jūnijs.
Foto: Valters Lācis

^ Plāksnes tipa krāsns podiņš bez apmales. Uz balta fona ar tumšu glazūru izceltas Zviedrijas karaļa Kārļa XI (1660–1697) monogrammas kontūras un kronis

> Dobais krāsns podiņš ar apaļu pamatni un četrstūra formas augšdaļu. To rotā septiņu lapu rozete centrā, un tas ir klāts ar zaļu glazūru. Rīgas pils krāsniem lietoti arī citās krāsās (brūni, dzeltenī) glazēti, kā arī neglazēti dobie podiņi ar un bez rotājuma iekšpusē

> Lai noformētu krāsns stūrus, tika darināti īpaši stūra krāsns podiņi. Attēlā redzamo fragmentu grezno divi, viens otram pretīm stāvoši brieži

> Krāsns stūru noformējumam mēdza izmantot arī attēlā redzamo risinājumu. Vertikāli savienojot vairākus krāsns podiņus ar nošķēlumu, krāsns stūri veidojās ornamentēta niša

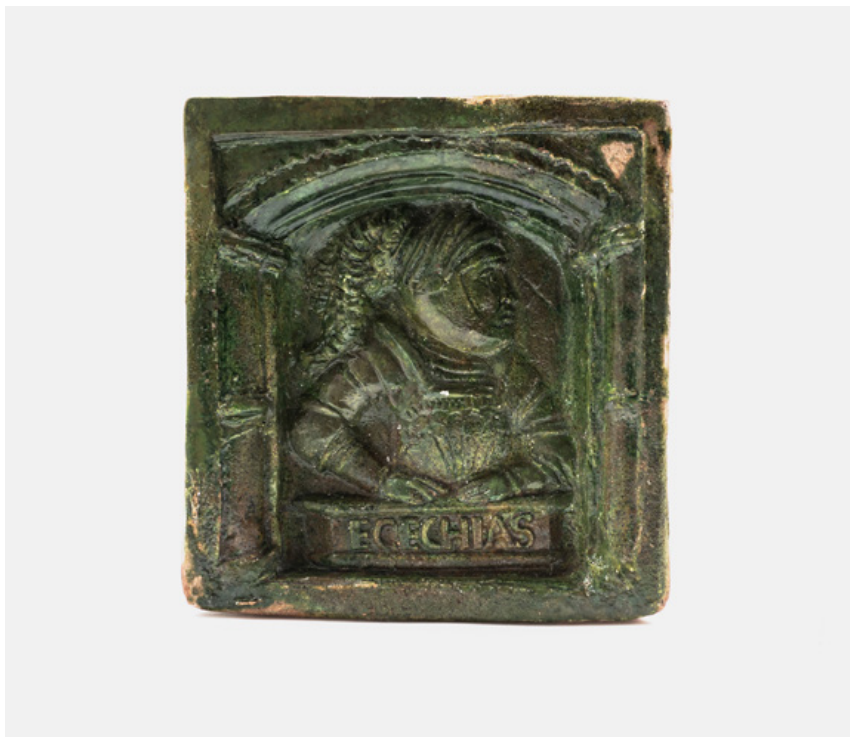
> Krāsns stūrus varēja īpaši akcentēt ar dekoratīviem vairodziņiem. Grezno eksemplāru rotā viens no kristietības pamatsimboliem Dieva jērs (latīņu: *Agnus Dei*) un gadskaitlis 1607

RĪGAS PILĪ ATRASTIE KRĀSNS PODIŅI

Restaurācijas darbi Rīgas pilī, kas, sākot no 2024. gada, atkal kļūs par LNVM ekspozīciju un izstāžu mājvietu, ik pa laikam dāvā skaistus un vērtīgus atradumus, kas ļauj atklāt jaunas lappuses par pils vēsturi, iemītniekiem, viņu ikdienas norisēm un lietotajiem priekšmetiem. Muzejā glabājas arheoloģiskajos izrakumos atrastie krāsns podiņi, kas stāsta par Rīgas pils senākajām podiņu krāsniem.

Lai gan podiņu krāšņu ieviešanās Latvijas teritorijā tiek datēta ar 15. gadsimta beigām, agrākie Rīgas pili iegūtie eksemplāri gatavoti 16. gadsimtā, – pils atjaunošana Daugavmalā tika pabeigta 1515. gadā. Rīgas pils apsildei tika ierīkotas tam laikam modernās podiņu krāsni. Jaunā apkures ierīču forma Rīgā ienāca līdz ar no Rietumeiropas iebraukušajiem tirgotājiem un amatniekiem. Latvijā lietotais apzīmējums “podīš”, “podīņu krāsns” radies no senākās šī māla izstrādājuma formas – virpota trauka ar apaļu vai četrstūra formā veidotu augšdaļu.

^ Dzeģas podiņus izmantoja kā atdalošas, horizontālas joslas krāsns virsmā. Izliekto krāsns podiņa plakni rotā 17. gadsimta otrajā pusē ļoti populārais motīvs – ziedu pušķis

Krāsns, kas mūrētas, izmantojot krāsns podiņus, nodrošināja pils iemītniekiem krietni augstāku komforta līmeni nekā iepriekš lietotās apsildes ierīces. No māla izgatavotie podiņi spēja nodrošināt telpā ilgstošu un vienmērīgu siltumu. Šis krāsns līdz pat 17. gadsimta sākumam tika kurinātas no blakus telpas, tādēļ dzīvojamajā vai viesu istabā nebija jānovieto malka, tur nenāca pelni, nebija jābaidās no dzirkstelēm vai piedūmojuma.

Muzeja krājumā glabājas gan augstākminētie dobie, gan plāksnes tipa krāsns podiņi, kuru

< Četrstūra plāksnes tipa krāsns podiņi kļuva lielāko krāsns dekoratīvās virsmas daļu. Uz reljefās plāksnes attēlota vīrieša pusfigūra renesanses stila bruņās, ko ietver pusloka arka. Uzraksts ECECHIAS liecina, ka te atainots viens no Vecās derības 12 varoņiem, Jeruzalemes priesteris un pravietis Ecēhiels

^ Krāsns augšmalu rotāja vainagojošie podiņi, kam bija vienīgi dekoratīva funkcija. Tās varēja būt ažiūras "mežģīnes", spānotu eņģeļu galvas, bet šeit redzamais fragments ataino Jēzus Kristus seju

^ Podiņu krāsns sastāvēja no masīvas pabūves ar kurtuvi un šaurākas, brīvi stāvošas torņveida augšbūves. Cilindriskas augšbūves izveidošanai izgatavoja izliektas formas krāsns podiņus

dekoratīvo priekšpusi veido reljefa, glazēta māla plāksne. Pateicoties lielajai, rotāšanai piemērotajai plaknei, krāsns no vienkārša sildelementa šajā laikā kļuva par nozīmīgu interjera un informatīvo elementu. Grezni dekorēta un glazēta krāsns demonstrēja tās īpašnieka turību, gaumi un sekošanu līdzī modei. Rīgas pili atrasto krāsns podiņu kolekcija ļauj mums skatīt vien nelielu daļu tās greznības, ko redzēja Rīgas pils iemītnieks vai viesis 16. un 17. gadsimtā.

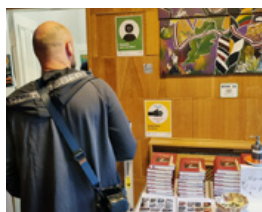
Ilze Mālkalniete

< 4. maijs Brīvības bulvārī 32.
Foto: Jānis Puķītis

^ Stikla apgleznošanas
darbnīca Muzeju naktī
Dauderos. Foto: LNVM

> Muzeju nakts Brīvības bulvārī
32. Foto: Landa Lagzdīņa

^ Ekskursiju muzeja krātuvēs
Pulka ielā 8 13. maijā vada
Sanita Kalna. Foto: Jānis Puķītis

^ Skats Muzeju naktī
Tautas frontes muzejā.
Foto: Anna Zeibārte

4. MAIJS BRĪVĪBAS BULVĀRĪ 32

4. maijs pulcēja muzejā ļaudis, kuri vēlējas atzīmēt Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas dienu, kopā ar ģimeni un bērniem (tai skaitā vairākām paaudzēm reizē) uzzinot vai atsaucot atmiņā vairāk nekā 30 gadus senus notikumus.

LNVM programmā "Brīvības vēstījumi" bija iekļautas gida vadītas ekskursijas Latvijas vēstures ekspozīcijā un izstādēs, kas veltītas Satversmes simtgadei un Baltijas valstu nacionālo valūtu jubilejām, gan Daiņa Īvāna runu rekonstrukciju skate, gan nodarbes bērniem un vēstījumu atstāšana Brīvības kokā, gan skanīgo folkloras kopas "Savieši" dziedājumu koncerts. ●

MUZEJU NAKTS 2023: RADĪŠANA UN RADOŠUMS

2023. gada Muzeju nakts notika 13. maijā ar visiem Eiropas muzejiem kopīgu moto "Radīšana". Latvijas Nacionālais vēstures muzejs un tā filiāles to izvērtā katra no sava skatpunkta, šajā dienā un vakarā līdz pusnaktij uzņemot kopumā 3021 apmeklētāju.

Jau dienas laikā trijās ekskursijās muzeja krātuvēs Pulka ielā devās 45 dalībnieki un tikās ar muzeja speciālistiem un restauratoriem, Brīvības bulvārī 32 1532 viesi iepazinās ar programmu "Pasaules radīšana: tradicionālās prasmes, pamatlikums, nacionālā valūta" un pārbaudīja dažādas iemaņas, kā arī skatīja izstādes "Satversme 100+" un "100 gadi: lits, lats, krona". Dauderu nodaļā 1165 apmeklētāji baudīja "Dauderu" nama viesmīlību, dārza jaukumus, piedalījās stikla darbnīcās un smeķēja Dauderu zupu, bet Tautas frontes muzejā 279 viesi izmantoja "Brīv-radīšanas" iespējas brīvā mikrofona akcijā un videotribīnē, pārbaudot spējas fotoorientēšanās uzdevumos, kā arī atstājot savu brīvības vēstījumu. ●

^ < "Latvijas Finiera"
pārstāvju viesošanās muzejā.
Foto: Jānis Puķītis

> Anitas Meinartes ekskursija.
Foto: LNVM

DĀVINĀJUMS NO LATVIJAS LIELRAŽOTĀJA

Maija nogalē LNVM krājumu ar jaunāko laiku liecībām papildināja AS "Latvijas Finieris" – muzejs saņēma dāvinājumā dažādas liecības par uzņēmumu: ražojumu paraugus un katalogus, darbinieku formastērpu, dažādus uzņēmuma iekšējās komunikācijas materiālus, suvenīrus u. c. priekšmetus, kas nākotnē varētu stāstīt par Latvijas rūpniecības flagmani.

Pārliecību par muzeja daudzpusīgo krājumu, tostarp vākumu, kas raksturo Latvijas ražojumus un rūpniecību, viesi ļoti uzskatāmi varēja gūt, viesojoties muzeja krātuvē, apskatot dažādu muzeja kolekciju glabātavas, restaurācijas darbnīcas u. c. telpas.

AS "Latvijas finieris" ir arī LNVM sadarbības partneris; iecerēts, ka ar uzņēmuma atbalstu šogad iznāks arī pērn notikušās konferences "Koks un cilvēks Ziemeļeiropā no senvēstures līdz mūsdienām" rakstu krājums. ●

EKSKURSIJA VECRĪGĀ MUZEJU DIENĀ

Atzīmējot Pieminēkļu valdes simtgadi un vienlaikus – arī Starptautisko Muzeju dienu, interesenti tika aicināti ekskursijā ārpus muzeja, kuras laikā varēja uzzināt vairāk par Pieminēkļu valdes darbību Vecrīgas namu saglabāšanā.

18. maijā LNVM direktora vietnieces krājuma darbā, mākslas vēsturnieces Anitas Meinartes vadībā notika pastaiga "Pa Pieminēkļu valdes darbības pēdām Vecrīgā". Skaitā ap 20 ekskursanti izgāja maršrutu no Sv. Jāņa baznīcas, garām Sv. Pētera baznīcai, apstājoties pie Melngalvju nama, pāri Doma laukumam, cauri Zviedru vārtiem, un gar Sv. Jēkaba baznīcu nonāca pie Rīgas pils, pa ceļam uzzinot nianšes par šodien tik pazīstamo Vecrīgas celtņu likteņu lemšanu. ●

ARHEOLOGU GAITAS SALACGRĪVĀ: IR VAI NAV?

LNVM Arheoloģijas departamenta arheologi aprīlī un maijā izveda saulītē uz Salacgrīvas pagastu pie Svētupes krājuma noliktavās rūpīgi glabātās lāpstas, mazos darbarīkus un zondi.

Kopā ar darbarīkiem zemes darbos devās arī četri Arheoloģijas departamenta darbinieki – Vitolds Muižnieks, Eduards Plankājs, Alise Gunnarssone un Rūta Vecmuktāne –, kuriem pievienojās divi studenti – Alise Pokšāne un Mārcis Kļaviņš. Uz īsāku brīdi ekspedīcijā iekļāvās arī Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes pārstāvji – Mārcis Kalniņš un Jānis Meinerts. Savu artavu sniedza vietējais vēstures interesents Gatis Vēbers, kā arī zemes īpašnieks ar ģimeni.

Sagatavošanās ekspedīcijai sākās jau ziemas beigās, kad Valsts kultūrkapitāla fondā tika iesniegts projekts finansiālam atbalstam. Ekspedīcijas darbu atbalstīja arī muzejs. Lai gan arheologus interesējošā teritorija nav zināma kā oficiāls arheoloģijas pieminekļis, zemes īpašnieks bija vērsies pie Rūtas Vecmuktānes ar lūgumu pēc kvalificēta skaidrojuma, kas šajā zemes gabalā atradies pirms daudziem gadu simtiem. Kāpēc puisim bija radušās šādas domas? Tāpēc, ka mantrači katru gadu pēc lauka uzāršanas lauksaimniecības vajadzībām to apstaigājuši ar metāla detektoriem un savākuši dažādas senlietas, un tikai neliela daļa no tām bija zināma saimniekam. Cīņa ar nelegālajām darbībām esot skarba, tāpēc zemes īpašnieks palīgos uzmeklējis “oficiālus” arheologus.

Vispirms tika izpētītas arhīvu ziņas par to, kas šajā Svētupes pusē atradies, un tad arheologi ar cerību dzirksteli pakrūtē un muzeja, VKKF un Latvijas Arheologu biedrības atbalstu devās ekspedīcijā uz potenciālo senvietu. Sākums gan nemaz tik veiksmīgs neizvērtās (ne zemes zondēšana, ne lauka apstaigāšana ar metāla detektoru vērtīgus rezultātus nedeva), tomēr ekspedīcijas vadītājas pieredze liecināja, ka darbs ir jāturpina. Un tā arī bija – pēc 6 dienu darba, 3 tranšējām ar kopējo platību nedaudz vairāk kā 15 m², nostaigātiem daudziem kilometriem, cīņas ar vēju un skumjām par mazskaitlīgajiem atradumiem un apēstām vairākām šokolādēm izdevās atrisināt “brakteātu lauka” (kā to dēvē mantrači) noslēpumu. Pēc

△ Arheologi un Gatis Vēbers pie tranšējas spriež par arklā atstātajām pēdām pamatzemē. Foto: LNVM

< Iegūtie atradumi. Foto: LNVM

iegūtā materiāla izdevās noskaidrot, ka šo vietņu Svētupes krastā ļaudis par labu esam atzinuši jau vēlajā dzelzs laikmetā (no aptuveni 12. gadsimta), iespējams, pat jau akmens laikmetā. Intensīvāka apdzīvotība bijusi vērojama 14.–17. gadsimtā (ar šo laiku datējams arī vairums atrasto senlietu). Diemžēl sprāgie lauksaimniecības darbi un mantraču nedarbi izpostījuši lielāko daļu kultūrslāņa. Tomēr kā vēl vienu pierādījumu apdzīvotībai arheologiem izdevās atsegt arī pavardu (gan ne pārāk izteiksmīgu), kas kādreiz sildījis Svētupes krasta iemītniekus. Apdzīvotība upes krastā nav bijusi intensīva, toties ļoti ilgstoša (no 12./13. gadsimta līdz pat mūsdienām), un pēc ekspedīcijas darba tagad Latvijas kartē var atzīmēt vēl vienu seno dzīves vietu, savukārt muzeja krājums tiks papildināts ar 37 vienībām. Daudzo desmitu brakteātu atradumi gan liecina, ka šeit noteikti bijis arī kāds 14. gadsimta depozijs.

Jauniegūtas informācijas iedvesmoti, arheologi devās pārbaudīt vēl vienu potenciālo senvietu Viļķenes pagastā, kur, diemžēl, nekādas arheoloģiskas liecības netika atrastas. Tomēr cerības nav atmetas, un tiek plānota nākamā ekspedīcija.

Paldies izturīgajai un foršajai komandai un atbalstītājiem, kā arī Mārcim Kalniņam un Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldei par iespēju iepazīties ar jaunāko tehnoloģiju izmantošanu arheoloģijā un skaidrojošo darbu ar sabiedrību. Lai dzīvo arheoloģija!

Rūta Vecmuktāne

△ Pavarda vietas piefiksēšana koordināšu sistēmā. Foto: LNVM

ATZINĪBA NOZARES VIDŪ

^ Ritvars Ritums (attēlā pa kreisi) un Imants Cīrulis (pa labi) saņem apbalvojumus.
Foto: Valters Lācis

< Toms Ķikuts ar balvu.
Foto: tm.gov.lv

Gadskārtējā Latvijas Muzeju biedrības (LMB) rīkotajā “Muzeju dienā 2023”, kas 22. maijā risinājās Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā, tika godināts LNVM kopīgais un arī individuālais veikums.

Kultūras ministrijas Atzinības rakstu par 25 gadu darbu muzejā saņēma Etnogrāfijas nodaļas galvenā krājuma glabātāja Inita Heinola un Arheoloģijas departamenta galvenais krājuma glabātājs Ritvars Ritums. Žurnāla “Ilustrētā Vēsture” speciālo balvu par pērn atklāto LNVM izstādi “Satversme100+” saņēma izstādes līdzautors Imants Cīrulis. Lepojamies! ●

GODA ZĪME TOMAM ĶIKUTAM

12. maijā Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā tika pasniegti Tieslietu sistēmas augstākie apbalvojumi – Goda zīmes. Vienu no tām saņēma arī LNVM vēsturnieks.

Šogad Goda zīmes piešķirtas 42 tieslietu sistēmas augsti kvalificētiem speciālistiem, ekspertiem un darbiniekiem, kā arī pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem. Ar lielu prieku un lepnumu sveicām mūsu Tomu Ķikutu, LNVM direktora vietnieku zinātniskajā darbā, – viņš ir to sabiedrības pārstāvju vidū, kuri apbalvoti ar II pakāpes Goda zīmi par īpaši nozīmīgu ieguldījumu demokrātijas un tiesiskuma stiprināšanā. ●

^ Foto: Jānis Puķītis un LNVM

VĒSTURISKA NOTIKUMA EPICENTRĀ

29. maijā Latvijas Nacionālā vēstures muzeja ēka Brīvības bulvārī 32 negaidīti nokļuva svarīga notikuma epicentrā – pie Brīvības pieminekļa tika sagaidīti Pasaules hokeja čempionātā bronzas medaļas ieguvušie Latvijas hokeja izlases dalībnieki.

Valstī šajā dienā tika izsludināta brīvdiena, un desmitiem tūkstošu cilvēku pulcējās hokejistu godināšanas pasākumā, piepildot gan laukumu pie Brīvības pieminekļa, gan apkārtējās ielas, namu logus un jumtus. Retos kadrus izdevās noķert arī no muzeja 4. stāva loga. ●

^ Skati no tautas tērpu vērtēšanas. Foto: Landa Lagzdīņa

TAUTAS TĒRPU SKATE PULKA IELĀ

28. un 29. maijā LNVN telpās Pulka ielā 8 bija manāma liela rosība – vadošie tautas tērpu pētnieki vērtēja visas Latvijas meistarū darījumus, lai atlasītu tos svētku skatei.

No visas Latvijas bija sabraukuši tautastērpu darinātāji, valkātāji un to īpašnieki, lai divu dienu garumā parādītu XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku latviešu tautastērpu skatei sarūpētos tērpus. Pasākumā, kuru rīko Latvijas Nacionālais kultūras centrs, tērpus izvērtēja vadošie Latvijas pētnieki, to skaitā LNVN darbinieces: Arheoloģijas departamenta pētniece Irita Žeiere un Etnogrāfijas nodaļas galvenā krājuma glabātāja Inita Heinola. XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku latviešu tautastērpu skates noslēgums notika Hanzas peronā 2023. gada 5. jūlijā. ●

LNVM VĒRTĪBAS SKATĀMAS IZSTĀDĒS TALLINĀ

Vasaras sākumā Igaunijas galvaspilsētā tika atklātas divas izstādes, kurās skatāmi priekšmeti arī no Latvijas Nacionālā vēstures muzeja.

Livonijas ordeņa mestrs Volters fon Pletenbergs (Wolter von Plettenberg, ap 1450–1535) 16. gadsimtā Tallinā ir apmeklējis vairākkārt – 1513. un 1525. gadā. Taču 2023. gada ceļojums uz Tallinā, kas aizsākās 24. aprīlī, bija īpašs: Voltera fon Plettenberga akmens cilnis, izcils vēlās gotikas tēlniecības piemērs, ar mākslas priekšmetu pārvadāšanas firmas “Plado Art Services” gādību tika nogādāts uz Tallinā, kur Nigulistes (Sv. Nikolaja) baznīcā no 4. maija līdz 5. novembrim risinās starptautiska izstāde “Mihaels Zitovs ziemeļos? Altārglezņas dialogā”. Iespējams, ka Tallinā dzimušais gleznotājs Mihaels Zitovs (Michael Sittow, ap 1469–1525) ir autors ap 1515. gadu tapušajiem akmens ciļņiem – Volteram fon Pletenbergam un Madonnai ar bērnu –, kas atradās virs Rīgas pils kastelas ziemeļu ieejas, bet kopš 2016. gada glabājas LNVM krājumā.

Nigulistes muzejā skulptūra ieņēma vietu izstādē līdzās citiem unikāliem vēlo viduslaiku mākslas darbiem no Igaunijas un citu valstu mākslas vērtību krātuvēm. Izstāde ir unikāla iespēja ne tikai skatīt tuvplānā meistarīgi atveidoto mestra tēlu, bet arī iepazīt citus šī laikmeta sakrālās tēlniecības un glezniecības darbus. Pēc izstādes slēgšanas fon Plettenberga tēls atgriezīsies LNVM krātuvē, lai pēc kastelas restaurācijas darbu pabeigšanas dotos uz Rīgas pili – muzeja jauno ekspozīciju.

15. jūnijā Tallinā, Igaunijas Vēstures muzejā Mārijamē pilī, tika atvērta ceļojošā izstāde “100 gadi: lits, lats, krona”, kas veltīta Latvijas un Lietuvas valūtu izveidošanas simtgadei un 95 gadiem kopš likuma pieņemšanas par Igaunijas kronas ieviešanu. Izstāde tapusi, sadarbojoties Lietuvas, Latvijas un Igaunijas numismātikas speciālistiem, un jau bija skatāma Viļņā 2022. gada otrajā pusē un Rīgā līdz 2023. gada maija beigām. Tagad atjaunotā veidolā – jaunās krāsās un izkārtojumā – izstāde līdz šī gada 10. decembrim tiek piedāvāta Igaunijas muzeju apmeklētājiem. 15. jūnija pēcpusdienā, klātesot muzeja darbiniekiem, kuri pārveidojuši un iekārtojuši izstādi Igaunijas muzeju apmeklētājiem, kā arī izstādes darba grupas pārstāvjiem no Lietuvas un Latvijas, tā tika nodota skatītāju vērtējumam. Cerams, arī Tallinā, tāpat kā Viļņā un Rīgā, izstāde pulcēs kuplu interesentu pulku! ●

▲ Skats no izstādes “100 gadi: lits, lats, krona” atklāšanas Mārijamē pilī. Fotogrāfs Vahurs Lehmus (Vahur Lõhmus)

▲ Igaunijas Nacionālā arhīva darbinieku viesošā LNVM krātuvē. Foto: LNVM

▲ Valtera fon Plettenberga skulptūras uzlikšana Nigulistes baznīcā. Foto: <https://www.facebook.com/nigulistemuuseum/>

IGAUNU KOLĒĢI LNVM KRĀTUVĒS

9. jūnijā Latvijas Nacionālais arhīvs (LNA) uzņēma Igaunijas Nacionālā arhīva Elektroniskā arhīva u. c. atmiņu institūciju IT speciālistus. Saspringtajā darbu grafikā igauņu kolēģi un LNA direktora vietnieks nacionālā dokumentārā mantojuma uzkrāšanas, arhīva attīstības un starptautisko sakaru jautājumos Gatis Karlsons atrada brīdi, lai viesotos LNVM krātuvē.

Viesi iepazinās ar muzeja Restaurācijas departamenta Ķīmiskās izpētes laboratoriju un Polihromā koka restaurācijas darbnīcu, apmeklēja vairākas muzeja priekšmetu glabātavas un iepazinās ar kultūrvēsturisko priekšmetu saudzējošas saglabāšanas apstākļiem, kā arī interesējās par mikroklimata nodrošināšanu krātuvē. Fotonegatīvu kolekcijas galvenā glabātāja Gunita Baumanē bija viesiem sagādājusi pārsteigumu, uz t. s. “gaismas galda” demonstrējot fotonegatīvus ar seniem Roņu salas un Tartu skatiem. ●

MAIJA UN JŪNIJA NOTIKUMI ĪSUMĀ

< 3. maijā LNVM speciālists Imants Čirulis uzstājās Ikšķiles vidusskolā ar tematisku lekciju "Ieskats demokrātijas vēsturē Latvijā", iepazīstinot 10.–11. klašu audzēkņus un pedagogus ar demokrātijas attīstības un lūzuma punktiem Latvijā no 1917. gada līdz mūsdienām. Vienlaikus skolas telpās bija skatāma LNVM mobilā izstāde "Es, tu, mēs demokrātijā. Sabiedrības līdzdalība demokrātijā Latvijā (1918–1990–šodien)". Foto: Ikšķiles vidusskola

< 10. maijā un 7. jūnijā muzejā Brīvības bulvārī 32 pulcējās Senioru dienas apmeklētāji (kopskaitā attiecīgi – 31 un 20). Abās Senioru dienās bez ekspozīcijas un izstāžu apskates pensijas vecumu sasniegušajiem bez maksas tika piedāvāta ekskursija Latvijas vēstures ekspozīcijā. Foto: LNVM

^ 15. maijā, atjaunojot pirms vīrusa Covid-19 ēras iedibināto tradīciju atzīmēt Starptautisko Muzeju dienu ar kopīgu izbraucienu un viesošanās kādā muzejā vai kultūrvietā ārpus Rīgas, LNVM muzejpedagoģes devās Siguldas virzienā. Tika apskatīta Siguldas pils un Kultūras centrs "Siguldas devons". Foto: LNVM

> 17. maijā visas dienas garumā Brīvības bulvāra 32 konferenču zālē un tiešrādē muzeja Facebook lapā varēja sekot ikgadējo LNVM Zinātnisko lasījumu norisei – gada laikā pētītajā un secinātajā dalījās 11 lektori. Attēlā: Ziņojumu par keramikas kolekciju papildināšanu lasa Anna Bartkeviča. Foto: LNVM

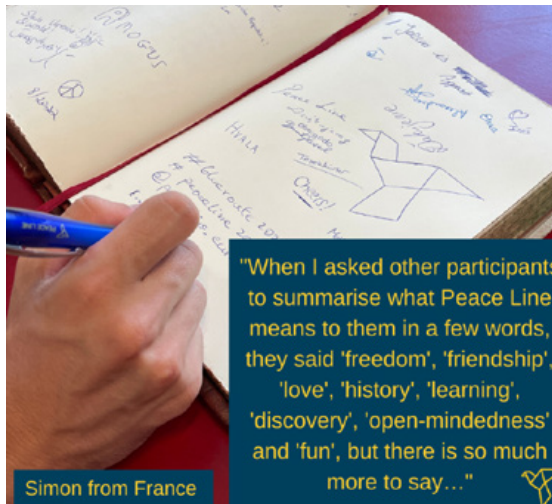

< 18. maijā LNVM muzejpedagoģes Ieva Liepkalne un Kristiāna Višņakova bija klāt diskusijā "Vai muzejam jābūt sociāli aktīvam?". Tajā piedalījās Latvijas Nacionālā mākslas muzeja direktore vietniece Una Sedleniece, Žaņa Lipkes memoriāla direktore Lolita Tomšone, Memoriālo muzeju apvienības direktore Rita Meinerte, Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja fonda vadītāja Elīna Vikmane, diskusiju moderēja Māra Rozenberga. Foto: LNVM

< 27. maijā LNVM Tautas frontes muzejs aicināja uz bezmaksas ekskursiju ar gidu "Ekspedīciju sestdienas", savukārt mazajiem apmeklētājiem bija sagatavotas dažādas darba lapas. "Ekspedīciju sestdienas" notika arī 17. jūnijā. Foto: Anna Zeibārte

"When I asked other participants to summarise what Peace Line means to them in a few words, they said 'freedom', 'friendship', 'love', 'history', 'learning', 'discovery', 'open-mindedness' and 'fun', but there is so much more to say..."

Simon from France

< 30. maijā Tautas frontes muzeju 5. reizi apmeklēja organizācijas "PEACE LINE: miera vēstnieki" dalībnieki. Jaunieši no dažādām valstīm ceļo cauri Eiropai, apmeklējot 1. un 2. pasaules kara, Eiropas sadalīšanas un Eiropas apvienošanās piemiņas vietas. Jau vairākus gadus Tautas frontes muzejs ir neatņemams pieturpunkts kustības "Zilā maršruta" ietvaros. Attēlā: Ekrānšāviņš no "Peaceline" Instagram lapas

< 27. maijā un 17. jūnijā LNVM Dauderu nodaļā risinājās ikmēneša Brīvessvētdiena; šo izdevību izmantoja attiecīgi 37 un 67 apmeklētāji. Abās dienās muzejs piedāvāja brīvu ieeju "Dauderu" namā un dārzā, ekspozīcijas, izstādes un grezni atjaunoto telpu apskati, kā arī gida vadītu ekskursiju. 17. jūnija norisi krāšņoja viesi – Rīgas Motormuzeja un Latvijas Antīko automobiļu kluba retro automobiļu parāde (attēlā). Foto: Viola Ozoliņa

< No 1. līdz 21. jūnijam LNVM izstādes "Mēs, tauta" un "Patiesība par Lielvārdes jostu?" bija skatāmas Starptautiskajā vidusskolā "Ekziperi" Piņķos. Foto: LNVM

> 3. jūnijā Dauderu nodaļā notika mākslas zinātnieces un Mencendorfa nama vadītājas, Dr. art. Ilonas Auderes lekcija "'Dauderu' nama logu vitrāžas – zināmā un nojaušamā vēsture", ko ievadīja tematiska ekskursija pa nama telpām muzeja gida vadībā. Attēlā: Pasākuma afiša, mākslinieks Ģirts Boronovskis

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Dauderu nodaļa (Sarkandaugava, Zāģeru iela 7), 3. jūnijā 13:00

"Dauderos" tematiska pēcpusdiena – lekcija: "Dauderu" nama logu vitrāžas – zināmā un nojaušamā vēsture

Aicinām interesentus uz mākslas zinātnieces Dr. art. Ilonas Auderes lekciju, kas veiks "Dauderu" nama logu vitrāžām. Līdz mūsdienām ir saglabājušās gan izcilas 19. gadsimta beigās tapušas eklektiska arhitektūra iederosas augu un dzīvnieku veidota ornamentālas kompozīcijas, gan padomju Latvijas "Aldara" reprezentācijas telpu loģiem veidotās "dabas gleznas". Senākās nama vitrāžas saucas ar Eiropas medību pīļu interjeru izveides principiem, kur svarīga nozīme ir dabas cildinātumam, radot īpašu svētnīgu un naivu idilliskuma noskaņu. Pirms lekcijas notiks tematiska ekskursija "Dauderu" namā muzeja gida vadībā.

Pasākuma Mēdienē stāvēdams izpildīt: Ievērojamā, ceļā – muzeja apmeklējuma biļete. Iepriekš sekojot šīs pasākuma norisei tīmekļa vietnē "Dauderu" Facebook lapā Facebook.com/dauderu.lv.

^ 8. jūnijā muzeja drīzajā mājvietā Rīgas pili viesojās kaimiņi: valsts prezidents Egils Levits ar pavadoņiem kopā ar LNVM un VAS "Valsts nekustamie īpašumi" pārstāvjiem iepazīs ar Rīgas pils kastelas rekonstrukcijas darbiem. Foto: VNĪ

> 10. jūnijā "Dauderu" dārzā norisinājās kultūrtelpas "Strops" ieligošanas pasākums. Tā sākumā apmeklētājus iepriecināja ieligošana kopā ar tradicionālās dziedāšanas kopas "Burdons" mūziķiem Ilgu Reiznieci, Māri Muktupāvelu, Valdu Vītolu un Zoju Heimrāti, bet turpinājumā kopā ar zāļu sievu tika pīti vainagi un atsauktas atmiņā Jāņu zāļu dziednieciskās īpašības. Ieligošanas pasākumu apmeklēja 75 dalībnieki. Foto: Laura Reine

^ Jūnija vidū Latvijas prezidentūras Eiropas padomē ietvaros Rīgā norisinājās starptautiska konference "Nicosijas konvencija: krimināltiesiskā atbilde uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kultūras vērtībām", lai popularizētu Nicosijas konvenciju, palielinātu Eiropas Padomes darba atpazīstamību

kultūras mantojuma jomā un veicinātu cīņu pret kultūras vērtību kontrabandu. 15. jūnijā konferences dalībnieki apmeklēja Muzeju krātuvi, viesojoties arī LNVM daļā, kur devās LNVM direktora Arņa Radiņa un Arheoloģijas departamenta galvenās krājuma glabātājas Alises Gunnarssones vadītās ekskursijās. Foto: tm.gov.lv

^ 13. jūnijā muzejā Brīvības bulvārī 32 viesojās bērni no privātās pamatskolas "Domdaris" vasaras nometnes – muzejpedagoģe Santa Cerbule vadīja nodarbību "Latviešu gadskārtas", mudinot iejusties tuvojošos vasaras saulgriežos. Foto: LNVM

> No 17. jūnija līdz pat 27. augustam LNVM izstādē "Kūlainis, pērstinis, delnainis..." priecēs skatītājus Sabiles mākslas kultūras un tūrisma centrā. Foto: LNVM

< 20. jūnijā LNVM direktora vietnieks zinātniskajā darbā Toms Ķikuts kā Latvijas Muzeju padomes pārstāvis bija aicināts uz sarunu ar Valsts prezidentu Egilu Levitu par vēstures zinātnes finansējumu un vēstures komunikācijas jautājumiem. Foto: Valsts prezidenta kanceleja

^ 20. jūnijā notika pirmā ekskursija jaunatklātajā izstādē "Vainagošanās", ko vadīja tās autore: LNVM Arheoloģijas departamenta pētniece Irita Žeiere un Etnogrāfijas nodaļas galvenā krājuma glabātāja Inita Heinola. Foto: LNVM

▲ Foto: Landa Lagzdiņa
un Jānis Puķītis

MUZEJS VASARAS DĀRZĀ

26. jūnijā muzeja darbinieki pulcējās gadskārtējā vasaras pasākumā Dauderu nodaļas dārzā, gan pagarinot aizvadīto Jāņu svētku sajūtu, gan svinot vasaru un iespēju tikties ar ikdienā citās ēkās mītošajiem kolēģiem.

Pasākumu iesāka LNVM direktors Arnis Radiņš – viņš novēlēja visiem ātrāk sagaidīt muzeja atgriešanos Rīgas pilī un tradicionāli sveica astoņus kolēģus, kuri gada laikā sasnieguši jaunas virtotes izglītībā: Sabīne Vītola ieguvusi maģistra grādu Latvijas Kultūras akadēmijā, Laura Kļaviņa – LU Vēstures un filozofijas fakultātē, Austra Dārzniece – RISEBA, Ineta Stare kļuvusi par ekonomikas bakalauru Ekonomikas un kultūras

augsskolā, Viola Ozoliņa – par maģistru LU VFF, Andris Gailis – par bakalauru LU VFF, Lilita Podiņa – par bakalauru Latvijas Kultūras akadēmijā, bet Madara Briede – par maģistru Latvijas Mākslas akadēmijā.

Dārza svētkus turpināja koncerts – šoreiz muzejniekus ar latviešu komponistu dziesmām priecēja Elza Rozentāle un Gints Žilinskis – un saviesīgas sarunas “Dauderu” skaistā dārza saulē un ēnā. ●

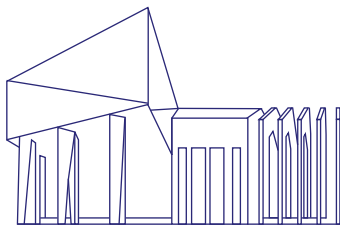
LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS

Brīvības bulvāris 32,
Rīga, LV-1050
Tāl. 67221357
e-pasts: info@lnvm.lv

Nacionālais vēstures muzejs ir trešais vecākais muzejs Latvijā un vienīgais Latvijas vēstures muzejs pasaulē. Kopš dibināšanas 1869. gadā LNVM ir kļuvis par lielāko latviešu tautas muzejisko vērtību krātuvī – tā kolekcijās ir vairāk nekā miljons priekšmetu: arheoloģiskajos izrakumos iegūtas senlietas, rotu un monētu depozi, tautastērpi, tradicionālie darbarīki, tautas lietišķās mākslas darinājumi, sadzīves priekšmeti, fotogrāfijas, dokumenti, kartes, gravīras, gleznas. LNVM organizē izstāžu darbību Latvijā, veido ceļojošās izstādes, sadarbojas ar Latvijas skolām, iestādēm, izdod rakstu krājumus un citas publikācijas. Pēc Rīgas pils renovācijas uzsākšanas un postošā ugunsgrēka 2013. gada jūnijā LNVM pamatekspozīcija un izstādes atrodas pagaidu telpās – namā Brīvības bulvārī 32 (kopš 2014. gada 15. maija).

www.lnvm.lv
www.emuzejs.lnvm.lv

LNVMuzejs

MUZEJU KRĀTUVE

LNVM krājums, speciālisti,
administrācija

Pulka iela 8,
Rīga, LV-1007
Tāl. 67223004
e-pasts: muzejs@lnvm.lv

Muzeju krātuvē ir izvietots LNVM krājums, strādā muzeja administrācija un speciālisti. Muzeju krātuve ir Baltijas mērogā unikāla, augstākajām drošības un muzeja vērtību uzglabāšanas prasībām atbilstoša celtnē, kurā tiek uzglabāti, dokumentēti, restaurēti un eksponēti vairāk nekā divi miljoni Nacionālā muzeja krājuma vienību.

TAUTAS FRONTES MUZEJA NODAĻA

Vēcpilsētas iela 13/15,
Rīga, LV-1050
Tāl. 67224502
e-pasts: tfm@lnvm.lv

Tautas frontes muzeja nodaļa ir viena no Latvijas jaunāko laiku vēstures liecību krātuvēm, kur atrodams unikālu priekšmetu un dokumentu kopums. Muzejs vēstī par Latvijas tautas neatkarības centieniem 20. gadsimta nogalē, kas tautas atmiņā iemūžināta kā Trešā atmoda, tas glabā vēsturiskās liecības par lielāko Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas perioda tautas kustību – Latvijas Tautas fronti, atainojot Atmodas laika vēsturiskos procesus, notikumus un dalībniekus.

tautasfrontesmuzejslnvm
 frontes_muzejs
 tautas_frontes_muzejs_lnvm

DAUDERU NODAĻA

Zāģeru iela 7,
Rīga, LV-1005
Tāl. 67392229; 67391780
e-pasts: dauderi@lnvm.lv

Muzeja nodaļa izvietota vēsturiskā ēkā Sarkandaugavā – bijušā "Waldschlösschen" īpašnieka Ādolda fon Bingnera ģimenes villā. No 1937. līdz 1940. gadam tā kalpoja par Valsts un Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa vasaras rezidenci. Pateicoties trimdas mecenāta un kolekcionāra Gaida Graudiņa ieinteresētībai, 1990. gadā tika izveidots Latvijas Kultūras muzejs "Dauderi". 2010. gadā muzejs kļuva par LNVM nodaļu. Dauderu nodaļa ne vien piedāvā izstādes un nodarbības, bet arī izīrē telpas un brīvības teritoriju dažāda rakstura pasākumiem.

dauderi.lnvm

BUDŽETA UN FINANŠU NODAĻA
finanses@lnvm.lv

ADMINISTRATĪVĀ NODAĻA
irina.zeibarte@lnvm.lv

ZINĀTNISKĀ BIBLIOTĒKA
biblioteka@lnvm.lv

MATERIĀLTEHNISKĀ
NODROŠINĀJUMA
DEPARTAMENTS
martins.strautins@lnvm.lv

ARHEOLOĢIJAS DEPARTAMENTS
arheologija@lnvm.lv

VĒSTURES DEPARTAMENTS
vesture@lnvm.lv

VIDUSLAIKU, JAUNO
UN JAUNĀKO LAIKU VĒSTURES
PĒTNIECĪBAS NODAĻA
imants.cirulis@lnvm.lv

DAUDERU NODAĻA
dauderi@lnvm.lv

TAUTAS FRONTES MUZEJA
NODAĻA
tfm@lnvm.lv

ETNOGRĀFIJAS NODAĻA
etnografija@lnvm.lv

NUMISMĀTIKAS NODAĻA
numismatika@lnvm.lv

UZSKAITES NODAĻA
zane.buza@lnvm.lv

IZGLĪTĪBAS UN KOMUNIKĀCIJAS
DEPARTAMENTS
info@lnvm.lv

RESTAURĀCIJAS DEPARTAMENTS
restauracija@lnvm.lv